

Desember 10/2002

■ Vurderer å forby oppkjøp i bussmarkedet

Avtalen om at Norges største buss-selskap overtar halvparten av aksjene i det største busselskapet i Trøndelag kan bli skrinlagt. Partene har nå fått varsel om at Konkurransetilsynet vurderer å forby oppkjøpet.

NSBs busselskap Nettbuss inngikk i august i år en avtale om å kjøpe 50 prosent av aksjene i busselskapet Team Trafikk. Selgerne var Hemne Orkladal Billag og Forenede Buss.

Nettbuss og Team Trafikk har allerede før oppkjøpet en meget sterk stilling i Trøndelag og Møre og Romsdal. Konkurransetilsynet anser konkurransen i de aktuelle markedene for å være begrenset allerede i utgangspunktet. Konkurransbegrensningen vil forsterkes dersom oppkjøpet gjennomføres. Nettbuss vil i så fall få betydelig kontroll over bussmarkedet i de to fylkene.

Konkurransen innenfor kollektivtransport mellom Trondheim og Oslo vil også bli redusert som følge av Nettbuss' oppkjøp av aksjer i Team Trafikk. Team Trafikks ekspresstilbud på denne strekningen representerer i dag den viktigste konkurrenten til NSBs togtilbud. Oppkjøpet vil føre til at NSB/Nettbuss blir svært dominerende på denne strekningen.

At konkurransen er så begrenset i et marked, vil kunne føre til et dårligere tilbud til de reisende, både når det gjelder pris og kvalitet.

Nettbuss AS er Norges største busselskap og er heleid av NSB BA. Selskapet driver rutekjøring på kontrakt med fylkeskommunene, turbilkjøring og ekspressbussruter. Team Trafikk AS er Trøndelags største og Norges tredje største busselskap. Team Trafikk eier 39 prosent av aksjene i Norgesbuss, som er landets nest største busselskap. Med andre ord involverer oppkjøpet de tre største busselskapene i Norge.

Partene har frist til 10. januar 2003 med å fremme innsigelser mot det varslede inngrepet.

Midlertidig forbud mot integrasjon av Color Group og BNR/Fjord Line
side 2

Vurderer inngrep mot De norske Bokklubbene
side 3

Ikke inngrep mot Skagerak Kraft – Meldepikt for Statkraftalliansen
side 4

Fire norske transport-selskaper anmeldt
side 5

Rett til rett – konkurranseforholdene i markedet for juridiske tjenester
side 6

Radikal reform av reglene for håndheving av konkurranseregelverket i EU
side 7

Kraftige bøter for gips-platekartell
side 8

Foto: Color Line

■ Midlertidig forbud mot integrasjon av Color Group og BNR/Fjord Line

Konkurransetilsynet vedtok 28. november midlertidig forbud mot at Color Group og BNR/Fjord Line samordner sine fergevirksomheter. Color Group påklaget vedtaket til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, som 3. desember opprettholdt forbudet. Den 5. desember solgte Color Group alle aksjene de hadde kjøpt i BNR.

- Konkurransemyndighetenes svært effektive saksbehandling og resolute bruk av hjemmelen til midlertidig integrasjonsforbud, har bidratt til en positiv løsning, sier konkurransedirektør Knut Eggum Johansen.

Midlertidig forbud

Bergen Nordhordaland Rutelag ASA (BNR) eier rederiet Fjord Line AS som opererer to fergeruter, hvorav en mellom Bergen, Egersund og Hanstholm i Nord-Jylland. Color Group ASAs rederi, Color Line AS, opererer blant annet en fergerute mellom Kristiansand og Hirtshals i Nord-Jylland.

Den 14. november kjøpte Color Group aksjer og konvertible obligasjoner i BNR. Kjøpet innebar at Color Group fra 3. desember ville eie cirka 60 prosent av aksjene i BNR. Etter Konkurransetilsynets vurdering var det rimelig grunn til å anta at integrasjonen av selskapene ville svekke konkur-

ransen om passasjer- og godstransport fra Vestlandet og Sørlandet til kontinentet.

Konkurransetilsynet mente at en integrering av fergevirksomhetene til Color Line og Fjord Line først burde finne sted etter at tilsynet hadde tatt endelig stilling til oppkjøpet. Det var viktig at selskapene ikke foregrev utfallet av konkurransemyndighetenes behandling ved å gjennomføre tiltak som vanskelig kunne omgjøres senere.

Dette var bakgrunnen for at tilsynet 28. november innførte et forbud mot integrasjon av selskapene i de ekstraordinære generalforsamlingene som var berammet til 2. og 9. desember.

redaksjon

Nr. 10/2002

KonkurransaNytt utgis av Konkurransetilsynet. Informasjonsbladet blir publisert hver måned, unntatt i juli og august. Abonnement er gratis.

Ansvarlig redaktør:
Elin K. Kleven

Redaktør:
Liv K. Hammer

Redaksjon:
Cato A. Mørk
Hanne Sterten
Knut Wettermark

Redaksjonen ble avsluttet
19. desember 2002.

Abonnement kan bestilles hos
Konkurransetilsynet
Postboks 8132 Dep
0033 OSLO
Telefon: 22 40 09 00
Telefaks: 22 40 09 99

post@konkurransetilsynet.no
www.konkurransetilsynet.no

Klagebehandling

Color Group påklaget Konkurransetilsynets vedtak om midlertidig forbud til Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Departementet opprettholdt 3. desember i det alt vesentlige tilsynets vedtak.

Departementets vedtak innebar blant annet at Color Group på generalforsamlingen 9. desember ikke kunne stemme for endringer i styret i BNR. Color Group ville heller ikke kunne hindre at styret fikk godkjent gjennomføringen av en tonnasjøkning i Fjord Lines Danmarkslinje.

Color Group fikk imidlertid mulighet til å begrense BNRs utsalg av aksjer i datterselskapet Fjord Line til maksi-

malt 20 prosent av aksjene. Dette ville ivareta BNRs behov for å finansiere tonnasjøkningen på Danmarkslinjen, samtidig som BNRs kontroll over Fjord Line ble opprettholdt. Color Group kunne dermed gjennomføre sine planer med oppkjøpet selv om Konkurransetilsynet senere skulle ha kommet til at det ikke var grunnlag for inngrep mot ervervet.

Color Group ut av BNR

Den 5. desember inngikk Color Group avtale om salg av alle sine aksjer i BNR. Konkurransetilsynet er svært fornøyd med at Color Group solgte seg ut og at TFDS blir den nye store eieren i BNR/Fjord Line. - Vi vil få en styrking av konkurransen i fergemarkedet mellom Sørvestlandet/Vestlandet og

Midlertidig forbud etter § 3-11

To vilkår må være oppfylt for at Konkurransetilsynet skal kunne gjøre et vedtak om midlertidig forbud mot å gjennomføre et bedriftserverv eller vedta andre tiltak. Det må være rimelig grunn til å anta at oppkjøpet vil kunne lede til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen. Tilsynet må anse tiltaket som nødvendig for å kunne gjennomføre et eventuelt senere vedtak om inngrep mot ervervet i medhold av konkurranseloven § 3-11. I denne saken om Color Groups kjøp av aksjer i BNR var disse vilkårene oppfylt.

Jylland, kommenterer konkurranse- direktør Knut Eggum Johansen.

■ Vurderer inngrep mot De norske Bokklubbene

Konkurransetilsynet vurderer å forby De norske Bokklubbenes bruk av tidsbegrenset enerett, såkalte karensklausuler, fordi disse klausulene etter tilsynets mening begrenser konkurransen i bokmarkedet. Tilsynet mener at et forbud vil bidra til økt konkurranse og vil kunne sikre et bredere tilbud av bøker.

Når en bok utgis gjennom De norske Bokklubbene, inneholder avtalen mellom forfatter og bokklubb i alminnelighet en karensklausul, som gir bokklubben enerett på vedkommende utgivelse i to år fremover. Forfatteren kan altså ikke inngå avtale om utgivelse i andre, konkurrerende bokklubber i karensperioden.

På lengre sikt vil et vedtak om inngrep mot De norske Bokklubbene også kunne føre til priskonkurranse. Dette er imidlertid avhengig av at bransjeavtalen for bøker avvikles eller endres. Denne avtalen inneholder blant annet bestemmelser om faste priser for nye bøker og inntil 25 prosent rabatt for bøker som tilbys gjennom bokklubber.

For forfattere og forlag er det viktig å kunne distribuere bøker gjennom bokklubbssystemet. Størst spredning oppnås gjennom de største bokklubbene. Også de forlagene som ikke har eierinteresser i De norske Bokklubbene, vil derfor ofte være interessert i distribusjon gjennom dette foretaket. Karensklausulene innebærer imidlertid at vedkommende forlag dermed blir avskåret fra samtidig distribusjon gjennom andre bokklubber enn De norske Bokklubbene. På denne måten forsterkes De norske Bokklubbenes dominerende stilling i markedet.

De norske Bokklubbene eies av forlagene Aschehoug (48,5 prosent), Gyldendal (48,5 prosent) og Pax (3 prosent). Foretaket, som består av til sammen ti hel- og deleide bokklubber, blant andre Bokklubben Nye Bøker, Den norske Bokklubben og Bokklubben Dagens Bøker, omsetter cirka 65 prosent av all skjønnlitteratur for voksne solgt gjennom bokklubb. Også dersom bokhandlene tas med i beregningen, har De norske Bokklubbene en svært betydelig markedsandel på cirka 44 prosent. Etter Konkurransetilsynets oppfatning har

derfor De norske Bokklubbene markeds- makt.

Konkurransetilsynet underrettet De norske Bokklubbene 19. desember om at det er aktuelt å forby bruken av karensklausuler. Et eventuelt forbud vil få virkning fra 1. mars og gjelde i fem år. Partene har frist til 27. januar med å fremme innsigelser mot det varslede forbudet.

*Konkurransenytt
ønsker sine lesere
God Jul og
Godt Nytt år!*

Ikke inngrep mot Skagerak Kraft

– Meldeplikt for Statkraftalliansen

Konkurransetilsynet har ikke funnet grunnlag for å stoppe oppkjøpet av fire kraftverk i Kragerøvassdraget. Årsaken er at oppkjøpet gir kostnadsgevinster og bare har begrenset virkning for konkurransen. Samtidig varsler tilsynet meldeplikt for deltakere i Statkraftalliansen ved ytterligere oppkjøp av kraftverk i Sør-Norge.

Skagerak Kraft AS er et heleid datterselskap av Skagerak Energi AS, tidligere Skiensfjordens kommunale kraftselskap og Vestfold Kraft. Skagerak Energi eies av Statkraft Holding med 66,62 prosent og av kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble. Skagerak Energi er med i den såkalte Statkraftalliansen.

Skagerak Kraft AS' oppkjøp av de fire kraftverkene øker Statkraftalliansens andel av kraftproduksjonen i Sør-Norge. De fire oppkjøpte kraftverkene utgjør imidlertid bare i underkant av 0,1 prosent av kraftproduksjonen i Sør-Norge. Videre er produksjonen i disse kraftverkene lite regulierbar. Den konkurransebegrensende virkningen er derfor liten.

På grunn av Kragerøvassdragets beliggenhet i forhold til Skagerak Kraft AS, og det forhold at Skagerak Kraft eier det femte og siste kraftverket i vassdraget, anså Konkurransetilsynet det som lite sannsynlig at andre aktører ville kunne oppnå tilsvarende effekti-

vitetsgevinster som Skagerak Kraft. På bakgrunn av en konkurransemessig vurdering i forhold til lovens formål om effektiv bruk av samfunnets ressurser, kom tilsynet under tvil til at vilkårene for inngrep etter konkurranse-loven § 3-11 ikke var til stede.

Samtidig er det klart at for hver gang Statkraftalliansen vokser i størrelse, vil konkurransen bli mer begrenset, og det vil derfor være mer sannsynlig at inngrepsvilkåret i konkurranse-loven § 3-11 er oppfylt. Konkurransetilsynet ønsker å legge til rette for struktur- endringer som kan effektivisere vannkraftproduksjonen og fremme en velfungerende konkurranse. Dette innebærer imidlertid at deltakerne i Statkraftalliansen ikke bare kan fortsette å vokse, men også må gjennomføre avbøtende tiltak som beveger markedet i en retning som effektiviserer produksjonen uten at konkurransen samtidig begrenses.

Avgjørelsen må ses i sammenheng med Arbeids- og administrasjonsde- partementets vedtak i Statkraft/Agder- saken. Konkurransetilsynet har tolket dette vedtaket slik at det er gitt et sig- nal om hvor stor Statkraftalliansen kan bli i Sør-Norge, og tilsynet er derfor i utgangspunktet skeptisk til oppkjøp som medfører at Statkraftalliansen vokser i Sør-Norge.

Etter Konkurransetilsynets vurdering innebærer imidlertid ikke departemen- tets vedtak noen absolutt grense mot ytterligere oppkjøp fra Statkraft-

Statkraftalliansen

Samarbeidspartnere der Statkraft har vesentlige eierandeler (angitt i parantes).

- Statkraft SF
- Skagerak Energi AS (66,6 %)
- Agder Energi AS (45,5 %)
- Bergenshalvøens Kommunale
- Kraftselskap AS (49,9 %)
- Hedmark Energi AS (49 %) *
- Trondheim Energiverk AS (100 %) **

Det er bare de fire første som er omfattet av den varslede plikten til å melde inn alle erverv.

* Departementet har pålagt Statkraft å selge seg ut av HEAS

** Departementet behandler for tiden klagen på Konkurransetilsynets forbud mot oppkjøpet av TEVs kraftproduksjon

alliansens side. Ethvert oppkjøp må vurderes i forhold til den konkurranse- begrensende virkning og i forhold til lovens formål om effektiv bruk av samfunnets ressurser.

For at Konkurransetilsynet skal kunne føre et effektivt tilsyn med struktur- utviklingen i kraftnæringen i tråd med ovennevnte hensyn, har deltakerne i Statkraftalliansen i Sør-Norge mottatt varsel om at tilsynet vil pålegge mel- deplikt for samtlige oppkjøp av kraft- verk og foretak som eier kraftverk. Statkraftalliansen i Sør-Norge består av Statkraft, Skagerak Energi, Agder Energi og Bergenshalvøens Kommunale Kraftverk.

notis

Utredningsprosjekt om legemiddelmarkedet

Konkurransetilsynet ønsker å se på hvordan utviklingen har vært etter at legemiddelmarkedet ble deregulert i 2001. Etter en vurdering av flere forskningsinstitusjoners innsendte prosjektforslag, har tilsynet valgt Handelshøyskolen BI i samarbeid med HERO på Universitetet i Oslo, til å gjennom-

føre prosjektet. Utredningen skal spesielt legge vekt på mulig- heten til å utøve markedsrett gjennom felles eierskap eller annen sterk samordning mellom grossister og apotek. Prosjektet skal ta for seg alle ledd i kjeden - produsenter, grossister og detaljister. Det skal avsluttes i mai 2003.

■ Mer oppdatert oversikt over kraftprisene

Fra og med mandag 16. desember blir kraftleverandørene rangert etter prisen om to uker på Konkurransetilsynets kraftprisoversikt. Dette gjør det lettere å se hvilken leverandør som vil være billigst ved skifte av leverandør.

Det tar tre til fire uker å skifte kraftleverandør, og Konkurransetilsynet har nå forsøkt å gjøre prisene på kraftprisoversikten mest mulig aktuelle. Kraftleverandørene har plikt til å melde prisendringer to uker før de begynner å gjelde. På grunn av tiden det tar å bytte leverandør, vil derfor

prisen om to uker være mer relevant for kundene.

Norge delt i fire områder

Statnett har nå delt Norge i fire leveringsområder for kraft. Dette kan bety at enkelte leverandører tar ulik pris i forskjellige deler av landet. Brukere av Konkurransetilsynets oversikt bør derfor velge sin hjemkommune ved sammenlikning av kraftleverandører.

I tiden fremover vil Konkurransetilsynet også gjøre enkelte andre endringer og forbedringer på kraftprisoversikten.

n o t i s

Regjeringen har besluttet flytting av Konkurransetilsynet

I Stortingsmeldingen om statlige tilsyn som skal legges frem i januar, vil Regjeringen varsle at hovedkontorene for åtte tilsyn skal legges til andre byer enn Oslo. Konkurransetilsynet skal legges til Bergen. Regjeringen tar sikte på at flytting skal skje gradvis over en periode på tre år. Dette ble gjort kjent på en pressekonferanse 5. desember 2002.

■ Fire norske transportselskaper anmeldt

Konkurransetilsynet anmeldte 25. november Linjegods AS, NOR Cargo ASA, DFDS Tollpost Globe AS og Danzas ASG Eurocargo AS til Økokrim. Selskapene er anmeldt for brudd på konkurranseovens forbud mot anbudssamarbeid.

Etterforskningen Konkurransetilsynet har gjort, viser at de anmeldte partene samarbeidet om et anbud på samlasttransport overfor en stor norsk dagligvarekjede i april i fjor. Samarbeidet gjelder vilkår for håndtering av paller.

Konkurransetilsynet gjennomførte kontrollbesøk og bevissikring hos de fire bedriftene i desember i fjor, etter å ha fått en rettslig beslutning. Det er også tatt opp flere forklaringer. Konkurransetilsynet gjennomfører slike bevissikringer i de tilfeller der det er grunn til å tro at lovens forbudsbestemmelser er overtrådt, og hvor nødvendige opplysninger som vil avkrefte eller bekrefte mistanken, ikke kan innhentes på annen måte.

Forbudet mot anbudssamarbeid er blant de strengeste bestemmelsene i konkurranseoven. Brudd på konkurranseovens forbudsbestemmelser kan medføre bøter, i alvorlige tilfeller fengsel inntil seks år, og dessuten inndraging av eventuell gevinst som følger av lovbruddet.

Anmeldelsen er nå sendt til Økokrim, som vil vurdere saken for nærmere strafferettslig oppfølging.

■ Rett til rett – konkurranseforholdene i markedet for juridiske tjenester

Advokatkonkurranssutvalget fikk 6. juli 2001 i mandat å vurdere hvordan juridiske tjenester kan gjøres rimeligere og lettere tilgjengelig for folk flest, hovedsakelig ved å sikre en effektiv konkurranse i markedet for slike tjenester. Utvalget har vært ledet av professor Einar Hope og leverte sin innstilling i oktober i år. Den inneholder flere dissenser og har allerede skapt debatt.

Utredningen NOU 2002:18 sendes i disse dager ut på høring med seks måneders frist. Nedenfor følger en oversikt over noen av tiltakene som foreslås og Konkurransetilsynets foreløpige betraktninger i den forbindelse.

Krav om prisopplysning

Et samlet utvalg mener at juridiske tjenesteytere må pålegges en sterkere prisopplysningsplikt ved inngåelsen av oppdrag. Utvalget foreslår at klienter skal gis et skriftlig prisanslag, med en øvre og nedre grense, på hva oppdraget kommer til å koste. Det skal spesifikt angis hvilke saklige avgrensninger anslaget inneholder. Det skal uoppfordret gis et skriftlig varsel til klienten dersom prisanslaget vil bli overskredet, med angivelse av grunnen

til overskridelsen. Utvalget foreslår at slike regler tas inn i reglene for god advokatskikk eller eventuelt i en egen prisopplysningsforskrift.

Prisinformasjon er av stor betydning i markedet for juridiske tjenester, særlig fordi markedet i stor grad består av kompliserte og individualiserte tjenester. Økt gjennomsiktighet i markedet bedrer etterspørernes beslutningsgrunnlag og stimulerer til priskonkurranse. Konkurransetilsynet ser derfor positivt på at utvalget foreslår tiltak for å bedre prisinformasjonen.

Reglene for god advokatskikk

Reglene for god advokatskikk utarbeides av Advokatforeningen. Ifølge utvalget har Justisdepartementet i praksis satt sitt offisielle stempel på Advokatforeningens tekst og omgjort den uendret til forskrifter etter domstoloven § 224.

Et flertall i utvalget mener det er grunnleggende nødvendig for konkurransen at det er myndighetene og ikke bransjens aktører selv som fastlegger reglene for advokatvirksomheten. Utvalgsmedlemmene er imidlertid åpne for at Advokatforeningen kan ha sine egne supplerende regler. Det påpekes at de generelle prinsippene bør gjelde for alle som er autorisert til

å utøve rettshjelpsvirksomhet. Dette vil både sikre tjenestenes kvalitet og bidra til like konkurransevilkår.

Konkurransetilsynet stiller seg i utgangspunktet positivt til flertallets kommentarer i forbindelse med reglene for god advokatskikk.

Adgangen til å gi juridisk bistand i og utenfor rettsapparatet

Utvalgets leder og to øvrige utvalgsmedlemmer går inn for at rettshjelpsvirksomhet utenfor rettsapparatet i utgangspunktet skal kunne utøves av enhver, uten krav til formelle kvalifikasjoner. Krav om juridisk embeds-eksamen og advokatbevilling anses å være en hindring for å øke konkurransen i markedet. Utvalget er her delt i tre fraksjoner.

Et flertall av utvalgsmedlemmene vil dessuten lovfeste at rettshjelpere som ikke er advokater, kan gis en generell adgang til å prosedere for en nærmere definert domstol eller rettsinstans, eventuelt innenfor et nærmere bestemt rettsområde.

Konkurransetilsynet vil vurdere disse to problemstillingene nærmere i tilknytning til den forestående høringsrunden.

■ Forslag til ny tvistelov

I en høringsuttalelse til NOU 2001:32 Rett på sak - forslag til ny tvistelov, kommenterer Konkurransetilsynet forhold i lovforslaget som berører muligheten for privat håndheving av konkurranse-loven ved domstolene.

Konkurransetilsynet understreker viktigheten av at det åpnes for en prosessform med gruppesøksmål der flere som berøres av samme atferd kan opptre

samlet i et søksmål. Saker som gjelder brudd på konkurranselovgevingen kan være særlig godt egnet for en slik prosessmåte. I tilfeller hvor et ulovlig kartellsamarbeid er avdekket, vil de skadelidte kundene ha et berettiget behov for å søke erstatning for forskjellen mellom konkurransepris og kartellpris. Et ulovlig samarbeid mellom aktører i detaljistledet kan for eksempel føre til at en gruppe forbrukere vil ha interesse av et kollektivt søksmål.

En slik prosessform vil kunne legge til rette for at krav som i utgangspunktet er for små til å fremmes individuelt, kan bli prøvet for en domstol.

Konkurransetilsynet føyer også til at prosessformen kan ha en preventiv virkning i forhold til erstatningsbetingende atferd som i dag sjelden følges ved domstolene. Forslaget kan således bidra til å effektivisere etterlevelsen av blant annet konkurranselovens forbudsbestemmelser.

■ Radikal reform av reglene for håndheving av konkurranseregelverket i EU

Endringene vil forenkle og styrke håndhevingen av konkurranseregelverket i EU. Som følge av reformen vil nasjonale konkurransemyndigheters rolle bli viktigere enn den er i dag.

Rådet for den europeiske union vedtok 16. desember en ny forordning om håndheving av EF-traktatens artikkel 81 om konkurransebegrensende samarbeid og artikkel 82 om utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling. Den gjelder ikke fusjonskontrollen.

Reformen er den mest gjennomgripende reform på konkurranseområdet som er vedtatt i EU på mer enn 40 år. Det materielle innhold i artikkel 81 og 82 endres ikke. Endringene kommer i de 40 år gamle prosedyrereglene som ble vedtatt i 1962. Det nye regelverket vil tre i kraft 1. mai 2004.

Reformen fører til at Europakommisjonen vil få større anledning til å konsentrere seg om å bekjempe konkurranseskadelig virksomhet og trekke opp linjene for konkurransepolitikken. Europakommisjonen, nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler vil sammen kunne håndheve konkurransereglene. Reformen er en viktig del av tilretteleggelsen for et utvidet EU i 2004.

Reformens begrunnelse og innhold

Konkurransebegrensende avtaler som ikke faller inn under et av gruppefritakene, må i dag notifiseres til Europakommisjonen for å få innvilget dispensasjon. Dette er en byråkratisk og tidkrevende prosess.

Kommisjonen har imidlertid en lang praksis å vise til når det gjelder hvordan man skal forstå dispensasjonsbestemmelsene, og nasjonale domstoler og konkurransemyndigheter har etter hvert fått betydelig kompetanse på

dette området. Dessuten har medlemsstatene i dag fullt kompetente nasjonale konkurransemyndigheter. Man er derfor kommet til at tiden er inne for å legge om det eksisterende systemet.

Reformen har to hovedelementer, innføring av legalunntak og desentralisert håndheving. Innføring av legalunntak medfører at notifikasjonssystemet opphører. Næringslivet får selv ansvaret for at deres avtaler ikke er i strid med forbudet i EF artikkel 81 (1), og i tilfelle de er i strid, ansvar for at betingelsene for fritak i artikkel 81 (3) er oppfylt.

Nasjonale domstoler og konkurransemyndigheter kan i dag håndheve forbudene i artikkel 81 og 82, mens dispensasjoner kun kan innvilges av Europakommisjonen. Når reformen trer i kraft, vil Kommisjonen desentralisere håndhevingskompetansen slik at nasjonale domstoler og konkurransemyndigheter også vil kunne håndheve artikkel 81 (3). Det vil således bli et system med delt håndheving.

Kommisjonen vil imidlertid fortsatt sitte i førersetet. Den har lagt inn en del mekanismer for å føre kontroll med nasjonale håndheving. Dessuten vil Kommisjonen selv behandle større saker av prinsipiell betydning og de saker som involverer et visst antall medlemsland.

For å få desentralisert håndheving til å virke i praksis, vil det bli etablert et nettverk mellom Kommisjonen og nasjonale konkurransemyndigheter, European Competition Network (ECN). Medlemmene vil gjennom dette nettverket kunne ha et utstrakt samarbeid. Det er særlig viktig at nasjonale myndigheter kan samarbeide på det horisontale plan. Samarbeidet vil omfatte utveksling av konfidensiell informasjon.

Foto: Europakommisjonens audiovisuelle bibliotek

Kommisjonen vil i løpet av neste år utarbeide en rekke veiledninger om hvordan reformen er å forstå, slik at næringslivets behov for foruberegnelighet og rettsikkerhet vil bli ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

Som følge av reformen vil nasjonale konkurransemyndigheters rolle bli viktigere enn den er i dag. Nasjonale myndigheter vil få viktige håndhevingsoppgaver, og ved overgang til nytt system vil de få betydelige informasjons- og veiledningsoppgaver overfor næringslivet. Næringslivet vil derfor i større grad enn i dag måtte forholde seg til nasjonale myndigheter fremfor Kommisjonen.

Forholdet til EØS og norsk rett

Norske konkurransemyndigheter har hatt tett kontakt med Europakommisjonen under utarbeidelse av reformen og har sammen med de øvrige EFTA-landene i EØS avgitt høringsuttalelser. Norske myndigheter har imidlertid ikke deltatt under behandlingen i Rådet.

Det nye regelverket er EØS-relevant og skal inkorporeres i EØS-avtalen. Norge sammen med Island og Liechtenstein er i dialog med Kommisjonen om hvordan gjennomføring skal skje, og håper å finne en løsning i løpet av våren 2003. Gjennomføring av reformen i EØS-avtalen vil også kunne medføre endringer i norsk rett.

Vedtak og uttalelser

www.konkurransetilsynet.no

Vedtak

V2002-99 / 05.12.2002

S.A.T.S. Norge AS – avvisning av søknad om dispensasjon for prissamarbeid

V2002-98 / 04.12.2002

Nordbohus AL – konkurranseloven § 3-9 jf. §§ 3-1, 3-2 og 3-3 – dispensasjon til prissamarbeid, anbuds-samarbeid og markedsdeling

V2002-97 / 28.11.2002

Color Group ASA – konkurranseloven § 3-11 fjerde ledd – midlertidig forbud mot å gjennomføre integrasjon med BNR/Fjord Line

V2002-96 / 26.11.2002

Ingeniør M. O. Schøyens Bilcentraler AS og Connex Norge AS – konkurranseloven § 3-9 jf. § 3-2 – dispensasjon til avtale om å avstå fra å inngi anbud

V2002-95 / 22.11.2002

Den norske Forfatterforening – konkurranseloven § 3-9 jf. § 3-4 jf. § 3-1 – midlertidig dispensasjon for avtaler om royalty m.v. og bokklubb-avtaler

Avgjørelser

A2002-13 / 26.11.2002

Skagerak Kraft AS – konkurranseloven § 3-11 – avgjørelse om ikke-inngrep mot erverv av fire kraftverk i Kragerøvassdraget

Hørings svar

06.12.2002

Tine Gruppas status i prisutjevning-ordningen for melk

25.11.2002

NOU 2001:32 Rett på sak – forslag til ny tvistelov

■ Kraftige bøter for gipsplatekartell

Europakommisjonen har utstedt bøter på til sammen 478 millioner euro til fire bedrifter som produserer gipsplater. Bøtene ble utstedt på bakgrunn av kartellvirksomhet i et marked som i 1997 hadde en omsetning på 1,7 milliarder euro.

Kartellet har påvirket 80 prosent av forbrukerne i EU, i Frankrike, Tyskland, Storbritannia og Benelux-landene. Kartellet pågikk i perioden 1992 til 1998 og står for nesten hele produksjonen av gipsplater i de berørte landene.

To selskaper startet kartellet

Selskapene BPB PLC i Storbritannia og Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG i Tyskland dannet kartellet i 1992. Société Lafarge SA i Frankrike og Gyproc Benelux SA/NV i Belgia sluttet seg til kartellet i henholdsvis 1992 og 1995.

Europakommisjonen gjennomførte en bevissikring i 1998 og har kommet til at kartellet begynte i 1992 i et møte mellom BPB og Knauf. Selskapene ble blant annet enige om å avslutte pris-krigen mellom selskapene og utlevere konfidensiell informasjon for å overvåke markedsutviklingen. Bakgrunnen for avtalen var at prisen på gipsplater hadde sunket på grunn av hard konkurranse.

Reduksjon etter samarbeid

BPB og Gyproc fikk en reduksjon i b  tene fordi de valgte å samarbeide med Europakommisjonen og komme med utfyllende informasjon. Totalbeløpet på 478 millioner euro er det nest største Kommisjonen har utstedt.

BPB og Lafarge har også tidligere fått b  ter for kartellvirksomhet, selv om det da gjaldt markedene for sement og kartong. Kommisjonen mener dette gjør forholdet enda grovere.

notis

Bevissikring hos Odda Smelteverk

Konkurransetilsynet gjennomførte 28. november en bevissikring hos Odda Smelteverk AS. Bakgrunnen for bevissikringen er at tilsynet ønsker å få avkreftet eller bekreftet om det har forekommet brudd på forbudene mot prissamarbeid og markedsdeling i konkurranseloven. Konkurransetilsynet mistenker smelteverket for å ha et ulovlig samarbeid med den tyske konkurrenten Degussa/SKW Trostberg. Det tyske selskapet ble samtidig gransket av Bundeskartellamt, den tyske konkurransemyndigheten.